

Rusmiddelstatistikk

Funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring 2019

Avdeling for rettsmedisinske fag

Utgitt av Oslo universitetssykehus
Avdeling for rettsmedisinske fag
mai 2020

Tittel:

Rusmiddelstatistikk
Funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring 2019

Forfattere:

Siren Pettersen
Gerrit Middelkoop
Knut Hjelmeland

Rapporten kan lastes ned som PDF

på <https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/rettsmedisinske-fag/alkohol-og-rusmidler>

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 Innledning	4
Kapittel 2 Påviste stoff	5
Kapittel 3 Alkohol	6
Kapittel 4 Cannabis	7
Kapittel 5 Amfetamin/metamfetamin	8
Kapittel 6 Benzodiazepiner og z-hypnotika	10
Kapittel 7 Opioider	12
Kapittel 8 MDMA (ecstasy)	14
Kapittel 9 Kokain	15
Kapittel 10 GHB (gammahydroksybutyrat)	16
Kapittel 11 Politidistriktsoversikt	17

Kapittel 1 Innledning

I 2019 ble det ved Oslo universitetssykehus utført rusmiddelanalyser i 8586 saker hvor bilførere var mistenkt for ruspåvirket kjøring. Dette er en økning på 3 % fra 2018 og det høyeste totale antall analyser de siste fem årene. I 1448 av sakene som ble sendt inn for analyse, ble blodprøvene etter politiets anmodning kun analysert for alkohol. Etter 2012 har antall saker der det kun utføres analyse av alkohol i blod, vært fallende. Analyse for både alkohol og over 40 forskjellige rusgivende legemidler og narkotiske stoffer ble utført i 7138 saker. Dette er en økning på 4-5 % fra 2018. I tillegg til blodprøver for rusmiddelanalyse kommer pusteprøver for alkohol som politiet har tatt lokalt med bevisinstrumentet Evidenzer Mobile 240.

Hovedbudskap for 2019:

- Antall saker hvor politiet har bedt om analyse for andre stoffer enn kun alkohol er det høyeste noen gang.
- Stigende antall saker med påvist oksykodon. Oksykodon er det legemiddelet som har ført til den såkalte opioid-epidemien i USA.
- Nedgang av antall saker med påvist designerbenzodiazepinet diclazepam, oppgang av etizolam.
- Stigende antall saker med påvist tetrahydrocannabinol (THC).
- Det påvises fortsatt hyppig amfetamin og metamfetamin. Antall saker med amfetamin øker, mens antall saker med metamfetamin minsker. For å avdekke inntak av illegalt amfetamin gjøres det nå kiral analyse av alle saker der det er opplysninger om forskrivning av amfetamin fra lege.

Kapittel 2 Påviste stoff

Alkohol er fortsatt det rusmiddelet som påvises i flest saker fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring (tabell 1). I 2019 ble det påvist alkohol i 3149 prøver av totalt 8586 saker. THC (tetrahydrocannabinol) som er virkestoff i cannabis ble påvist hyppigst etter alkohol (påvist i 43 % av analyserte saker). Andre stoffer som påvises hyppig er amfetamin og klonazepam (virkestoffet i Rivotril) som ble påvist i henholdsvis 33 % og 20 % av tilfellene. Forekomsten av de vanligste stoffene har endret seg lite i forhold til tidligere år.

Tabell 1 viser de 20 vanligste rusmidlene og legemidlene som ble funnet i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i 2019. Både illegale narkotiske stoffer (for eksempel metamfetamin og kokain) og legemidler som kan forskrives på resept (for eksempel kodein og diazepam) er tatt med. Analysefunnet i seg selv gir ikke svar på om stoffet er tatt inn illegalt eller ikke. Illegalt bruk av (met)amfetamin, THC og benzodiazepiner er utbredt blant bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring. I 2019 ble det i bilførerne mistenkt for påvirket kjøring funnet i gjennomsnitt 2,5 ulike stoff i blodet. Bruk av flere rusgivende stoff øker risikoen betydelig for å bli innblandet i en trafikkulykke.

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol ¹	Alkohol	3149	
2	THC ²	Tetrahydrocannabinol (virkestoffet i cannabis)	3042	43 %
3	Amfetamin / Metamfetamin ³		2409	34 %
4	Klonazepam	Rivotril	1408	20 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	879	12 %
6	Alprazolam	Xanor	570	8 %
7	Kokain ⁴		399	4 %
8	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Suboxone, Temgesic, Buvidal, Bugnanto	262	4 %
9	MDMA	Ecstasy	262	4 %
10	Morfin	Heroin, Dolcontin, Morfin, Malfin	179	3 %
11	Pregabalin	Lyrica	164	2 %
12	Tramadol	Nobligan, Tramagetic, Trampalgin	163	2 %
13	Kodein	Altermol, Paralgin forte, Pinex Forte	161	2 %
14	Oxazepam	Sobril	157	2 %
15	GHB	Gammahydroksybutyrat	146	2 %
16	Zopiklon	Imovane, Zopiclone, Zopitin	133	2 %
17	Metylfenidat ⁵	Ritalin, Concerta, Delmosart, Equasym, Medikinet, Metylfenidat	124	2 %
18	Nitrazepam	Apodorm, Mogadon	120	2 %
19	Oksykodon	OxyContin, OxyNorm, Targin, Targiniq, Reltebon, Oxycodone	105	1 %
20	Metadon		104	1 %

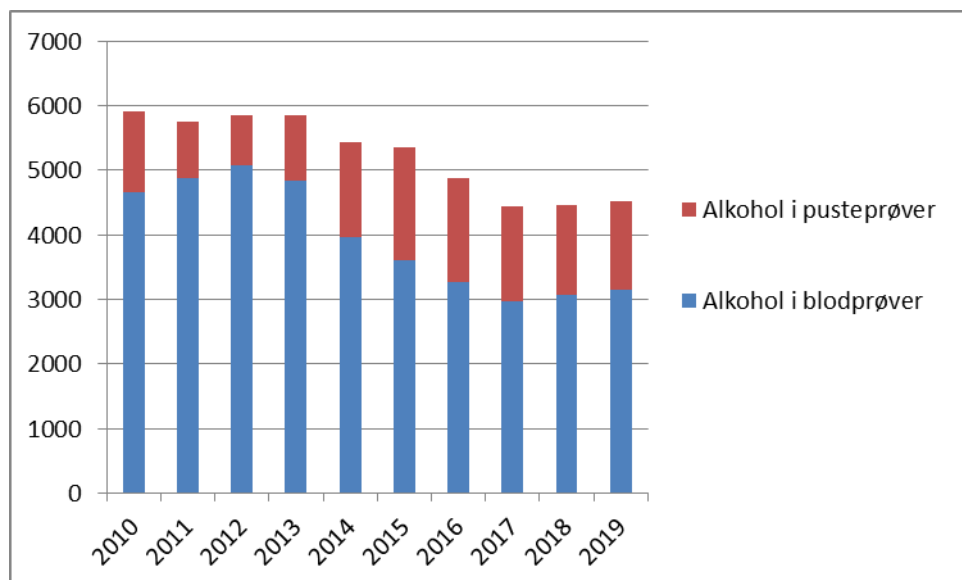
Tabell 1. De vanligste påviste stoffer i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i 2019. Totalt ble det utført analyse av alkohol i 8586 blodprøver i 2019, i 7138 av sakene er det også analysert for over 40 andre rusmidler. I kolonnen til høyre er det angitt i hvor stor andel (i prosent) stoffet er påvist av sakene der det er analysert for stoffet. ¹ Etanol (alkohol) påvises også av politiet i pustep prøver med bevisinstrumentet Evidenzer Mobile 240. I tabellen er kun saker der etanol er påvist i blod tatt med. Prosentandel av etanol er ikke angitt. ² Påvisning av THC innebærer vanligvis inntak av illegalt cannabis. I sjeldne tilfeller påvises THC etter inntak av forskrevet legemiddel inneholdende THC. Sativex® er et legemiddel som inneholder THC og er et registrert legemiddel i Norge. ³ Amfetamin og/eller metamfetamin er påvist. Påvisning av amfetamin innebærer vanligvis inntak av illegalt amfetamin. I noen få saker påvises amfetamin etter inntak av legalt inntatt legemiddel som inneholder amfetamin (eks. Elvanse, Attentin, Aduvanz, Adderal, Metamina). ⁴ Alle saker der kokain og/eller omdannelsesproduktet benzoylecgonin er påvist. ⁵ Alle saker der metylfenidat og/eller omdannelsesproduktet ritalinsyre er påvist.

Kapittel 3 Alkohol

Det ble påvist alkohol i noen flere blodprøver i 2019 enn i 2018, men tallet er lavere sammenlignet med tidligere år. I 2018 ble det påvist alkohol i 3069 blodprøver, mens det i 2019 ble påvist alkohol i 3149 blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring. Politiet har de siste årene sendt inn et noe mindre antall saker der det kun ønskes analyse for alkohol, mens antall saker der det ønskes analyse for både alkohol og andre rusmidler har økt.

I tillegg påviser politiet selv alkohol ved hjelp av utåndingsprøver med Evidenzer Mobile 240. Evidenzer Mobile 240 er et avansert bevis-instrument og må ikke forveksles med alkometer, som er i utstrakt bruk og er et indikasjons-instrument. I 2019 tok politiet utåndingsprøve av 1786 bilførere, hvorav 1383 hadde alkoholkonsentrasjon over veitrafikklovens straffbarhetsgrense på 0,1 mg per liter luft. Både antallet positive utåndingsprøver og totalt antall utførte utåndingsprøver er redusert med ca. 5 % sammenlignet med 2018. Figur 1 viser antall blodprøver og utåndingsprøver (pusteprøver) der det er påvist alkohol de siste årene.

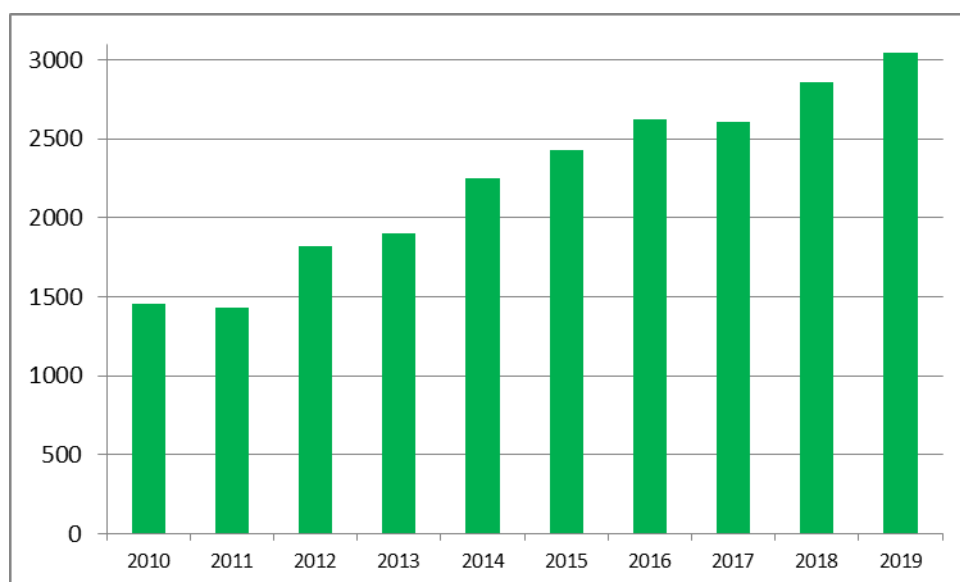
Alkohol har omfattende virkninger på hjernen. Sentrale effekter er bl.a. økt impulsivitet, redusert feilkontroll, forlenget reaksjonsevne, redusert sanseoppfatning, nedsatt koordinasjon og svekket vurderingsevne. Alle disse effektene er potensielt trafikkfarlige, og alkoholpåvirkete sjåførere er sterkt overrepresentert i trafikkulykker.

Figur 1. Antall blodprøver og pusteprøver der det er påvist alkohol (over påvisningsgrensen på 0,04 promille i blodprøven og over 0,1 mg pr liter luft i utåndingsprøven) i tidsperioden 2010-2019.

Kapittel 4 Cannabis

Tetrahydrocannabinol (THC) er det viktigste virkestoffet i cannabis, men finnes også som virkestoff i legemiddelet Sativex. THC er det stoffet som er hyppigst påvist etter alkohol. THC ble påvist hos 3042 bilførere i 2019. Dette utgjør 43 % av bilførerne mistenkt for kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol og er det høyeste antallet noen gang. De aller fleste saker der THC påvises skyldes inntak av illegalt cannabis. I enkelte sjeldne tilfeller påvises det THC etter inntak av forskrevet legemiddel som inneholder THC. Etter at antallet saker med påvist THC stabiliserte seg i 2016 og 2017, ser vi en videre stigning for 2018 og 2019 slik trenden har vært de siste årene. Siden 2002 har stoffet vært blant de tre vanligst forekommende stoffer blant bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring. Antall blodprøver som analyseres for andre rusmidler enn alkohol er generelt økende. Om man ser på andelen blodprøver der det påvises THC av alle innsendte prøver, har denne vært svakt økende fram til 2015. Siden 2015 har andelen vært relativt stabil på i overkant av 40 %. At THC er påvist i blodprøven, betyr vanligvis at cannabis har vært inntatt relativt kort tid før prøvetaking, men for kroniske brukere kan THC påvises lenger. Tall fra Kripos for 2019 sier at det er litt mindre beslag sammenlignet med 2018, men omtrent på gjennomsnittet for det siste tiåret.

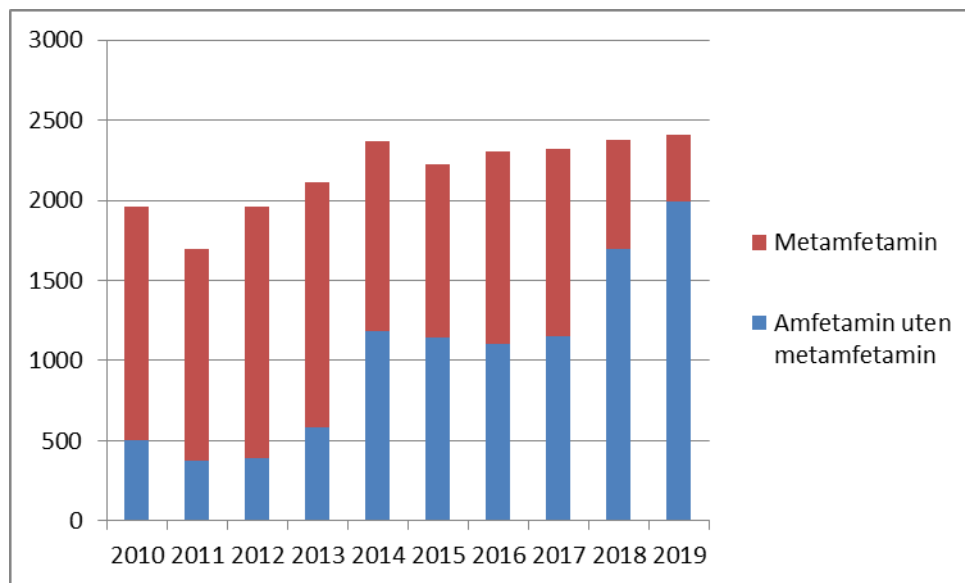
Figur 2. Antall saker der THC er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Cannabis og bilkjøring

Cannabis er det mest brukte illegale stoffet i Norge. Cannabis rus gir både dempende og svakt hallusinogene symptomer, noe som kan innebære trøtthet/sløvhet, endret virkelighetsoppfatning, samt svekket kritisk sans. Det er vanligst å innta cannabis gjennom røyking. Ruseffekten inntreffer etter kort tid, og maksimal effekt kommer allerede mens man røyker. Etter noen timer er rusen normalt over, selv om svekkelse av koordinasjon, konsentrasjon og reaksjonsevne er påvist i lengre tid etter inntak. Når disse evnene er svekket, øker sannsynligheten for å forårsake ulykker. Når det gjelder bilkjøring, kan dette innebære at man for eksempel overser rødt lys eller stoppskilt, fordi man bare klarer å konsentrere seg om begrensede sider ved bilkjøringen. Ved regelmessig bruk av cannabis kan THC i noen tilfeller påvises i blodet i lang tid (mange dager) etter siste inntak.

Kapittel 5 Amfetamin/metamfetamin

I 2019 var amfetamin og metamfetamin henholdsvis det tredje og syvende hyppigst påviste rusmiddelet hos bilførere og ble påvist i henholdsvis 33 % og 6 % av sakene. Illegalt omsatt amfetamin kan inneholde amfetamin og/eller metamfetamin. Brukere av illegalt amfetamin kan ofte ikke skille mellom inntak av amfetamin og inntak av metamfetamin. Antallet funn av både amfetamin og metamfetamin har vært nokså stabilt i årene 2014-2019. Antall saker med påvist metamfetamin har vært fallende i 2018 og 2019. I de aller fleste tilfellene stammer påvist (met)amfetamin fra illegalt inntak av stoffet. Amfetamin i lave doser brukes også i begrenset grad som legemiddel ved ADHD og narkolepsi. Tall fra Kripos for 2019 viser at det er omtrent like mange beslag sammenlignet med 2018, men at mengden som beslaglegges er litt større.

Figur 3. Antall saker der amfetamin og metamfetamin er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Amfetamin/metamfetamin og bilkjøring

Amfetamin og metamfetamin er sentralstimulerende rusmidler som er utstrakt misbrukt. Inntak av (met)amfetamin kan gi mentale og kroppslige virkninger. En liten enkeltdose på 5-10 mg rent (met)amfetamin kan gi økt våkenhet og bedre prestasjoner ved psykomotoriske tester, særlig hos personer med søvnunderskudd. Inntak av større doser (met)amfetamin gir rusvirkning og ledsagende ferdighetssvekkelser. Typiske mentale virkninger er hevet stemningsleie, øket selvfølelse og redusert kritisk sans kombinert med oppspilthet, våkenhet, undertrykket søvnbehov og uro. (Met)amfetaminrus vil medføre redusert dømmekraft med øket risikovillighet og sjansetaking, noe som kan bidra til mer aggressiv og farlig kjøring. Andre trafikkfarlige virkninger er nedsatt reaksjonsevne, forvirring, samt bevissthets- og tankeforstyrrelser, til dels av alvorlig karakter. Sanseforvrengninger og sansebedrag kan også forekomme. Kortvarige hallusinasjoner er ikke uvanlig. Psykoselignende reaksjoner er sjeldnere, men kan forekomme, særlig etter gjentatte / store inntak. På fallende (met)amfetaminrus etter perioder med mye rusinntak er ofte de sløvende virkningene av rusen fremtredende. Det er vist i større befolkningsundersøkelser de siste årene at man har en betydelig økt risiko for å havne i en trafikkulykke etter inntak av sentralstimulerende rusmidler som amfetamin og metamfetamin.

Amfetamin kan forskrives til pasienter med ADHD og sovesyke (narkolepsi). De fleste legemidler som forskrives inneholder deksamfetamin (f.eks. Attentin, Metamina) eller lisdeksamfetamin (f.eks. Elvanse, Aduvanz) som omdannes til deksamfetamin i kroppen. Det er ikke uvanlig at denne pasientgruppen har et tilleggsmisbruk av rusmidler. Amfetamin foreligger i to kirale former (speilbildeformer), venstredreie

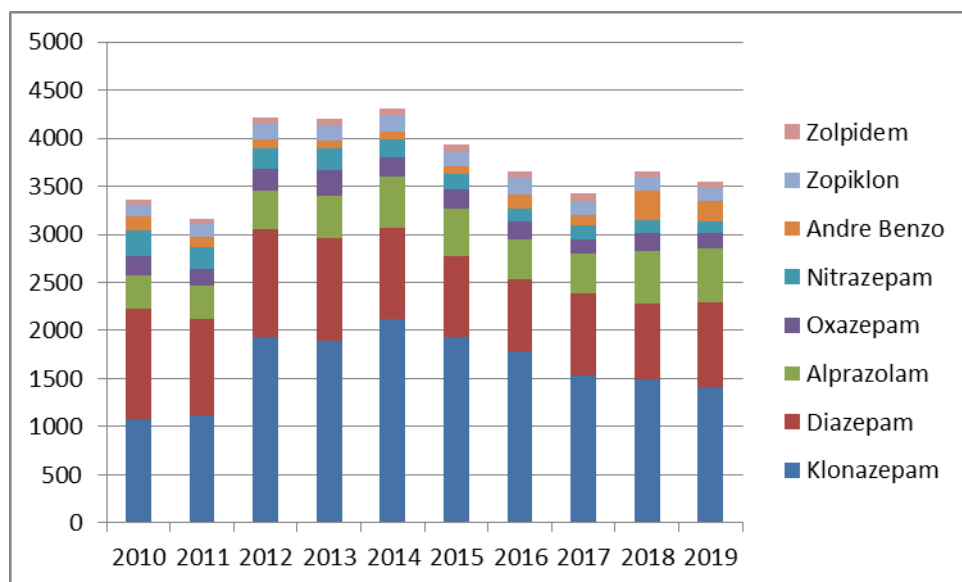

(levoamfetamin) og høyredreie (deksamfetamin). Illegalt fremstilt amfetamin inneholder som oftest en blanding av de to speilbildeformene. Vanlige rusmiddelanalyser kan vanligvis ikke skille mellom de to formene. Ved RMF utføres det nå kiral analyse av alle saker der er opplyst at det er forskrevet (lis)deksamfetamin. Ved bruk av denne analysemetoden kan man skille mellom legalt og illegalt bruk.

Kapittel 6 Benzodiazepiner og z-hypnotika

Benzodiazepiner er en gruppe legemidler som i hovedsak brukes som angstdempende, søvnfremmende og krampestillende midler. Benzodiazepiner påvises hyppig i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring. Figur 4 viser de ulike benzodiazepiner som ble påvist i blodprøver fra pågrepne bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019. Blodprøvene fra disse bilførerne inneholder i tillegg til benzodiazepiner ofte også andre rusmidler, som for eksempel amfetaminer, kokain og/eller THC (cannabis). Totalt antall saker det det er påvist benzodiazepiner er svakt fallende fra 2018 til 2019 (figur 1).

De benzodiazepinene som blir påvist i blodprøvene, kan være forskrevet av lege som ledd i en behandling, men vanligvis representerer funnene inntak av illegalt omsatte tabletter. Det kan være tabletter som er legalt forskrevet, men som blir videresolgt til andre, eller illegalt produserte tabletter (ofte smuglet inn i landet). De illegale tablettene kan ha utseende som de legale, men styrken kan være ukjent, og de kan i tillegg også inneholde andre virkestoffer. Klonazepam og diazepam er de hyppigst forekommende benzodiazepiner blant mistenkte bilførere og det foreligger en betydelig omsetning av disse benzodiazepinene på det illegale markedet. Mengden virkestoff varierer og kan være mye høyere enn i legalt omsatte tabletter.

Figur 4. Antall saker med ulike benzodiazepiner og z-hypnotika (zopiclone og zolpidem) påvist i blodprøver fra pågrepne bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i 2010-2019. I gruppen «andre» inngår flunitrazepam, fenazepam, midazolam, lorazepam, bromazepam, etizolam, diclazepam, flubromazepam, pyrazolam, flubromazolam, klonazolam, klobazam, triazolam.

Benzodiazepiner, z-hypnotika og bilkjøring

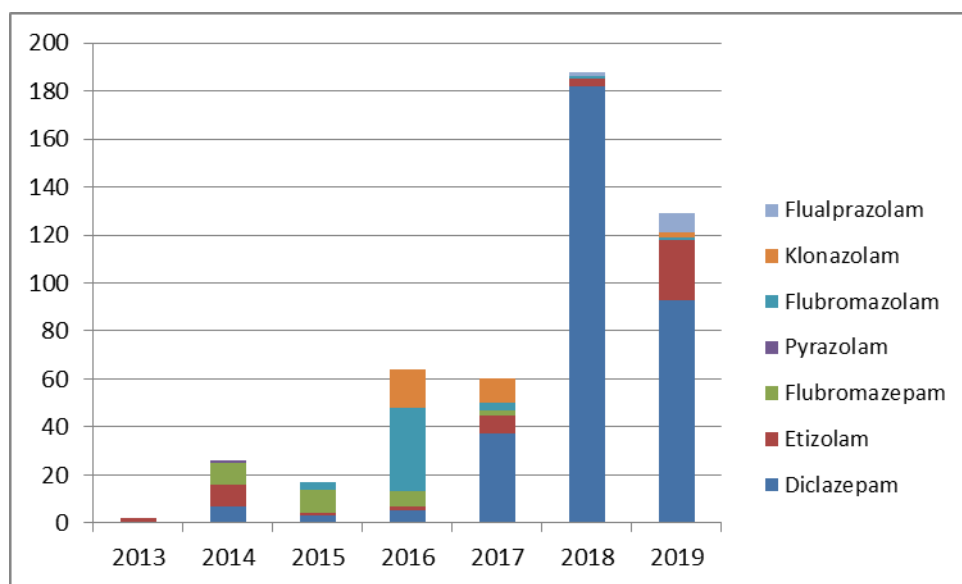
Bruk av benzodiazepiner kan føre til svekkelse av en rekke ferdigheter som er viktige for bilkjøring, som oppmerksomhet, konsentrasjonsevne, innlæringsevne og hukommelse. Reaksjonsevne og bevegelseskontroll kan nedsettes. Alle benzodiazepiner som utleveres ved norske apotek er merket med rød varseltrekant, som tegn på at brukeren må utvise varsomhet ved blant annet bilkjøring.

Varseltrekanten gir også legen som skriver ut reseptene en påminnelse om å informere pasienten om den potensielle risikoen knyttet til bilkjøring med denne type legemidler i kroppen. Førerkortforskriften gir retningslinjer for hvilke benzodiazepiner og i hvilke døgndoser man kan innta disse for at helsekravene skal være oppfylt. Det vises også til førerkortveilederen som er utarbeidet av Helsedirektoratet. Det er begrenset grad av tilvenning til de trafikkfarlige virkningene av benzodiazepiner, og man bør dermed også

utvise varsomhet ved bilkjøring selv om man har brukt et benzodiazepin over en lang periode. Blant bilførere som mistenkes for ruspåvirket kjøring, er det en overvekt av unge menn. Da benzodiazepiner i mindre grad forskrives til yngre personer, kan dette tyde på stort illegal bruk av disse legemidlene. Kripes melder om rekordstore mengder benzodiazepin-tabletter beslaglagt i 2019. Z-hypnotika er benzodiazepin-lignende legemidler som er hyppig forskrevet ved innsøvningsvansker. I Norge er zopiklon (bl.a. i Imovane) og zolpidem (Stilnoct) registrerte legemidler i denne gruppen. I likhet med benzodiazepiner er z-hypnotika merket med rød varsel trekant. Andelen saker hvor z-hypnotika er påvist i blodprøver har vært rimelig stabil de siste årene.

«Designer-benzodiazepiner»

Det ble i 2018 etablert analysemetoder for en rekke benzodiazepiner som ikke er registrert som legemidler i Norge. Noen av disse selges som legemidler i noen andre land, mens andre kun er produsert med tanke på illegal omsetning. Innenfor kategorien nye psykoaktive stoffer (NPS) er det designer-benzodiazepiner som beslaglegges hyppigst (Kripes' narkotika- og dopingstatistikk 2019). I blodprøver fra bilførere ble det påvist totalt hele 13 ulike benzodiazepiner i 2019. Det har det vært en betydelig variasjon i hvilke «designer-benzodiazepiner» som påvises hos bilførere fra år til år (figur 5). Alle benzodiazepiner har felles virkningsmekanisme for effekter og virkninger, og bruk av «designer-benzo» utgjør da risiko for trafikkfarlig ferdighetsvekkelse i likhet med tradisjonelle benzodiazepiner. Diclazepam og etizolam var i 2019 de hyppigst påviste designerbenzodiazepinene i mistenkte bilførere. Disse stoffene er syntetisk fremstilte benzodiazepiner som ikke er registrert som legemidler og omsettes kun på det illegale markedet. De har liknende virkning som diazepam. Det vil si i hovedsak søvnfremmende, angstdempende og krampestillende effekter. Av figur 5 ser man en nedgang av diclazepam og oppgang av etizolam sammenlignet med 2018.

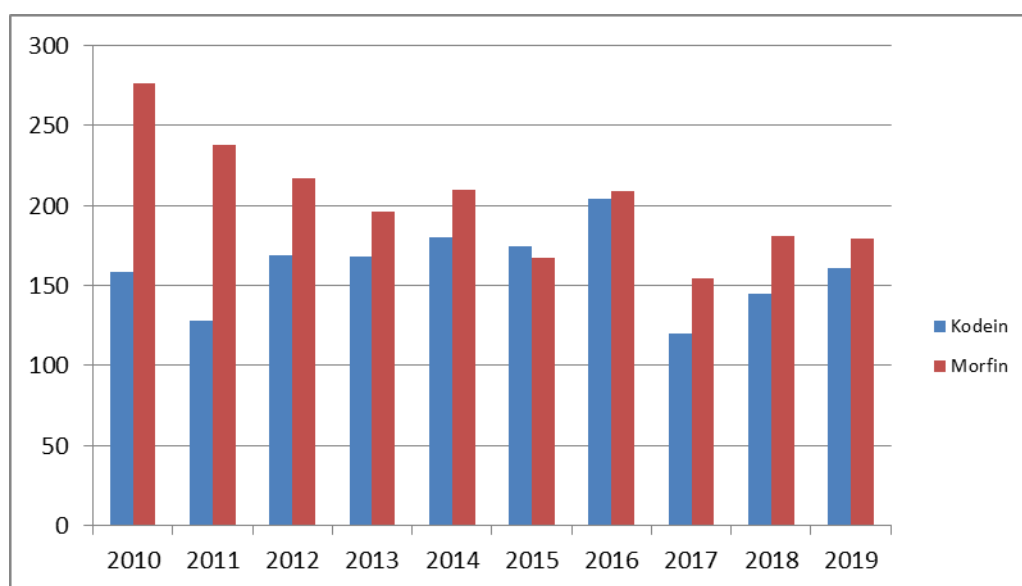

Figur 5. Antall saker med «designerbenzodiazepiner» påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2013-2019.

Kapittel 7 Opioider

Morfin og kodein

Morfin og kodein (et av virkestoffene i f.eks. Paralgin forte og Pinex Forte) er smertestillende legemidler. Stoffene kan også misbrukes og føre til rusmiddelavhengighet. Både heroin og kodein omdannes i kroppen til morfin. Morfin er ett av de 28 stoffene som det er definert straffbarhetsgrenser for i vegtrafikkloven. Brukt mot sterke smerter er det den smertestillende effekten av morfin som dominerer, men uten smerter vil inntak medføre en følelse av rus og velvære. Kodein kan fremkomme etter inntak av kodein som sådan eller etter inntak av heroin, da heroin ofte inneholder noe kodein. De fleste opioider kan redusere den kritiske sansen og øke risikovilligheten, samt påvirke ferdigheter og reaksjonsevne i forbindelse med bilkjøring. Forekomst av morfin og kodein er påvist i hhv. 3 % og 2 % av blodprøvene fra bilførere mistenkt for påvirket kjøring, noe som er tilsvarende det man så i 2018.

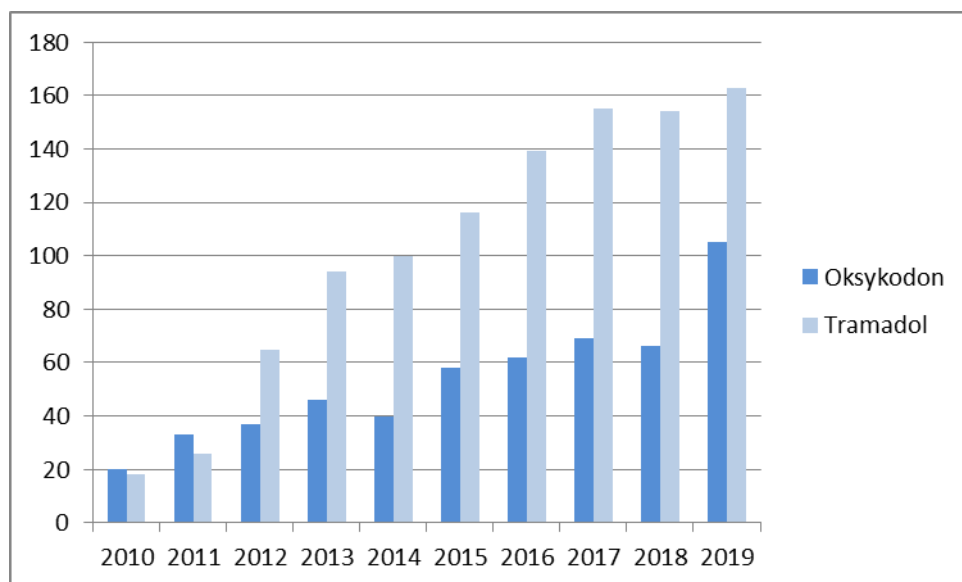
Figur 6. Antall saker der kodein og morfin er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Metadon og buprenorfin

Metadon- og buprenorfinbehandling er en del av LAR (legemiddelasstert rehabilitering) og er i mange tilfeller en livslang behandling av heroinbrukere. Disse legemidlene kan også brukes som smertestillende legemidler. Metadon og buprenorfin finnes også på det illegale markedet og brukes som rusmiddel. I 2019 ble metadon påvist i ca. 2 % og buprenorfin (Norspan, Subutex, Suboxone, Temgesic, Buvidal, Bugnanto, Bunalict, Buprefarm) i ca. 3 % av blodprøvene fra bilførere mistenkt for kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol. I de aller fleste tilfellene hvor metadon og buprenorfin påvises forekommer stoffet sammen med flere andre rusgivende stoffer.

Oksykodon og tramadol

Tramadol (virkestoffet i f.eks. Nobligan, Tramagetic og Trampalgin) og oksykodon (virkestoffet i f.eks. OxyNorm, OxyContin, Reltebon) er smertestillende legemidler. Tramadol forskrives i reseptgruppe B («vanedannende legemiddel») og oksykodon forskrives i reseptgruppe A («sterke narkotiske stoffer»). Vi ser en økning i forekomst av tramadol og spesielt oksykodon blant mistenkte ruspåvirkede bilførere (figur 7). I 2019 ble tramadol påvist hos 163 bilførere, mens oksykodon ble påvist i 105 saker. Dette tilsvarer en andel på henholdsvis 2 og 1 % av bilførere mistenkt for kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol. Som andre opioider kan tramadol og oksykodon også misbrukes og føre til rusmiddelavhengighet. I USA registrerer man nå et voldsomt folkehelseproblem med over 130 dødsfall hver dag på grunn av opioidoverdoser, og reseptbelagte medisiner med oksykodon utgjør en stor del av disse. I 2017 hadde 1,7 millioner amerikanere avhengighetslidelser knyttet til reseptbelagte opioider. Problemet i USA omtales som en «opioidkrise» og en epidemi. Tall fra reseptregisteret i Norge viser at det de siste årene har det vært en gradvis økning i forskrivning av tramadol og oksykodon. I følge Kripos økte beslag av opioidholdige legemidler i 2019, spesielt ble det beslaglagt store mengder tramadol. Heroin beslag er halvert det siste tiåret, med en viss økning det siste året.

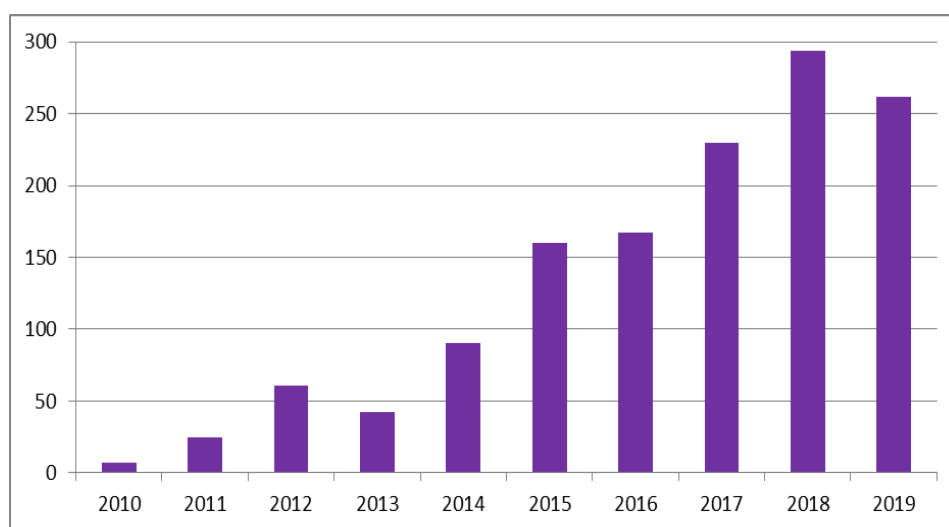

Figur 7. Antall saker der oksykodon og tramadol er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Kapittel 8 MDMA (ecstasy)

Ecstasy kan klassifiseres både som et stimulerende og som et hallusinogent rusmiddel. Rusen kan ligne den som fremkalles av amfetamin, men kan også ha likhetstrekk med et hallusinogen som for eksempel LSD.

Ecstasy er betegnelsen på stoffet MDMA (metylen-dioksi-metamfetamin), men brukes også om andre beslektede stoffer som for eksempel MDA (metylen-dioksi-amfetamin) og MDEA (metylen-dioksi-etylmetamfetamin). Innholdet i ecstasytabletter varierer betydelig. I 2019 har antall saker med MDMA gått ned med ca. 12 % sammenlignet med 2018, og i 2019 ble MDMA påvist hos totalt 262 bilførere. Dette er en nedgang fra 2018 som var rekordhøyt. Dette samsvarer med Kripos' beslagsstatistikk for 2019 som viser at det er færre beslag sammenlignet med 2018. Det var imidlertid noen svært store beslag av MDMA i pulverform.

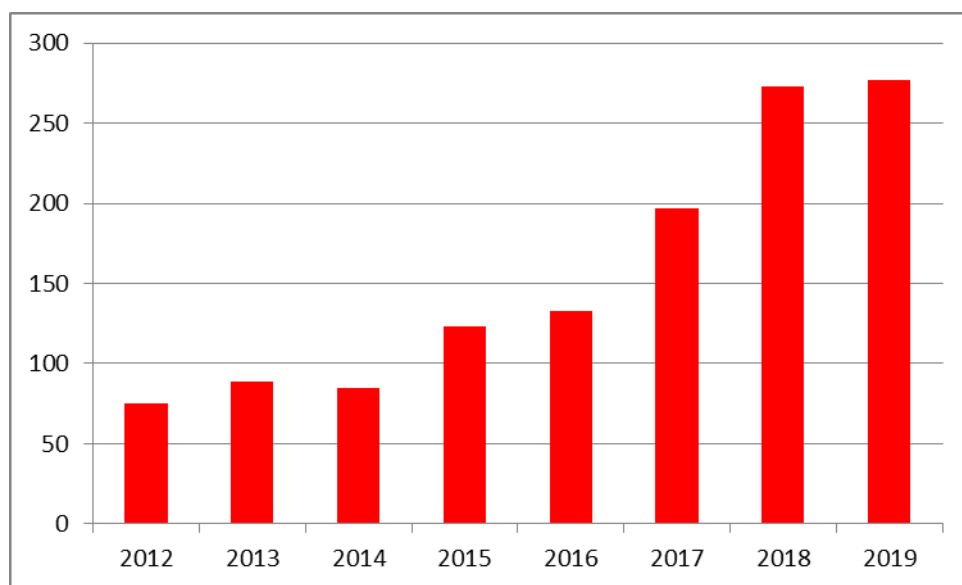

Figur 8. Antall saker der MDMA (ecstasy) er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Kapittel 9 Kokain

Kokain er et kraftig sentralstimulerende stoff, i likhet med for eksempel amfetamin. Kokabladenes virkninger har vært kjent i årtusener. Røyking, injisering og sniffing av sterke kokainforbindelser gir hurtig innsettende og kraftig rus, med stor fare for avhengighetsutvikling. Små doser føles behagelig, og gir en følelse av å være ovenpå og ha økt energi. Sult- og søvnbehov undertrykkes. Ved større doser kan man få angstfall og bli irritabel. I sjeldne tilfeller kan man få hallusinasjoner og vrangforestillinger.

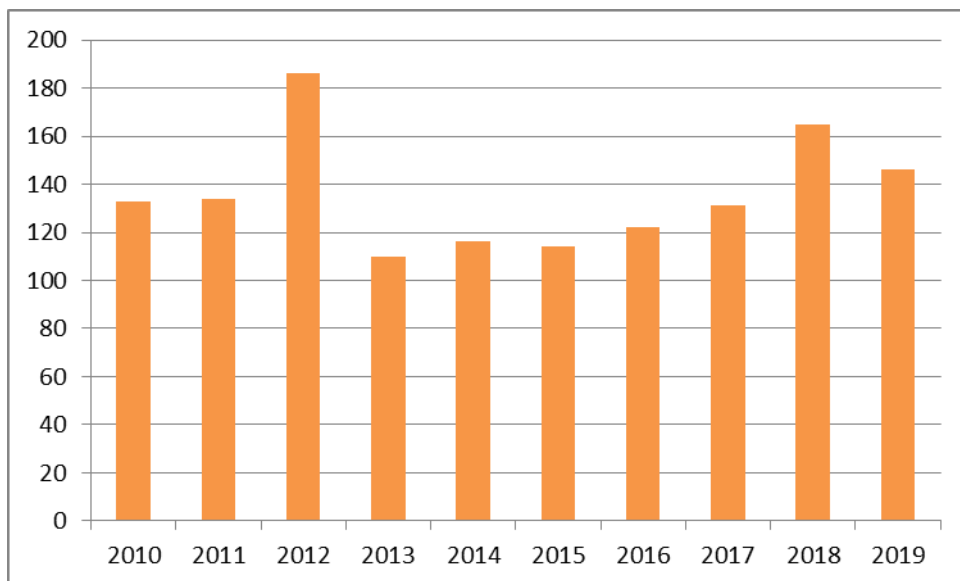
Ved inntak av et sentralstimulerende rusmiddel som kokain, har man større tilbøyelighet til å ta risiko og sjanser. Dette er svært uheldig ved bilkjøring. Kokain skilles raskt ut i kroppen og kan påvises i relativt kort tid etter inntak. Kokain ble i 2019 påvist i 277 blodprøver (4 %) fra førere mistenkt for ruspåvirket kjøring. De siste årene er det sett en stadig økning i antall saker der kokain er påvist (figur 8). Kripos' beslagsstatistikk har de siste årene også vist en økning i antall beslag.

Figur 9. Antall saker der kokain er påvist i blodprøver fra bilkjørere mistenkt for kjøring i ruspåvirket tilstand i perioden 2012-2019. I figuren er kun saker der kokain er påvist i blodprøven.

Kapittel 10 GHB (gammahydroksybutyrat)

GHB er et rusmiddel med hovedsakelig dempende virkninger. Bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring der det påvises GHB har i all vesentlighet inntatt illegalt GHB som rusmiddel. GHB er et stoff som raskt forsvinner ut av kroppen etter inntak, og kan dermed påvises i blod i relativt kort tid. Etter at GHB ble inkludert i standard analyseprogram har stoffet årlig blitt påvist i ca. 2 % av blodprøvene fra bilførere mistenkt for kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol. GHB er også virkestoff i legemiddelet Xyrem som forskrives til bruk ved sovesyke (narkolepsi). GHB som påvises i blodet hos bilførere mistenkt for påvirket kjøringen skyldes så å si alltid inntak av illegalt fremstilt GHB. Kripas' beslagsstatistikk for 2019 rapporterer om litt færre, men større, beslag av GHB.

Figur 10. Antall saker der GHB er påvist i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i perioden 2010-2019.

Kapittel 11 Politidistriktsoversikt

Nytt av i år er at fylkesoversikt erstattes med politidistriktsoversikt (PD). Under følger en oversikt over de ti hyppigste forekommende rusmidler i blodprøver fra bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i 2019 i de 12 politidistriktene. Kun stoff som er påvist i flere enn fire saker er tatt med i oversikten. Etanol, THC og amfetamin er topp tre for alle politidistriktene. For etanol er kun påviste saker i blod tatt med, saker der etanol er påvist i pusteprobe (med Evidenzer Mobile 240) er ikke tatt med i disse oversiktene fra politidistriktene.

Oslo PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	THC	Tetrahydrocannabinol	324	46 %
2	Etanol	Alkohol	261	34 %
3	Amfetamin		194	28 %
4	Klonazepam	Rivotril	156	22 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	80	11 %
6	Kokain		65	9 %
7	Metamfetamin		49	7 %
8	Morfin	Heroin, Dolcontin	45	6 %
9	Alprazolam	Xanor	33	5 %
10	GHB	Gammahydroksybutyrat	27	4 %

Tabell 2. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Øst PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	THC	Tetrahydrocannabinol	400	44 %
2	Etanol	Alkohol	393	35 %
3	Amfetamin		296	33 %
4	Klonazepam	Rivotril	165	18 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	125	14 %
6	Alprazolam	Xanor	56	6 %
7	Kokain		40	4 %
8	Metamfetamin		40	4 %
9	Kodein	Altermol, Paralgin forte, Pinex Forte	32	4 %
10	GHB	Gammahydroksybutyrat	29	3 %

Tabell 3. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Innlandet PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	320	44 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	238	42 %
3	Amfetamin		162	29 %
4	Klonazepam	Rivotril	72	13 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	55	10 %
6	Alprazolam	Xanor	40	7 %
7	Kokain		21	4 %
8	Metamfetamin		19	3 %
9	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	17	3 %
10	Diclazepam		16	3 %
10	Oksazepam	Sobril	16	3 %

Tabell 4. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Sør-Øst PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	THC	Tetrahydrocannabinol	535	45 %
2	Amfetamin		465	39 %
3	Etanol	Alkohol	462	33 %
4	Klonazepam	Rivotril	292	25 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	162	14 %
6	Metamfetamin		95	8 %
7	Alprazolam	Xanor	84	7 %
8	Kokain		59	5 %
9	MDMA	Ecstasy	47	4 %
10	GHB	Gammahydroksybutyrat	39	3 %

Tabell 5. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Agder PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	THC	Tetrahydrocannabinol	298	45 %
2	Amfetamin		266	40 %
3	Klonazepam	Rivotril	190	29 %
4	Etanol	Alkohol	181	25 %
5	Metamfetamin		104	16 %
6	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	101	15 %
7	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	45	7 %
8	Alprazolam	Xanor	35	5 %
8	Nitrazepam	Apodorm, Mogadon	35	5 %
10	Pregabalin	Lyrica	22	3 %

Tabell 6. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Sør-Vest PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	THC	Tetrahydrocannabinol	282	41 %
2	Etanol	Alkohol	280	35 %
3	Amfetamin		196	29 %
4	Klonazepam	Rivotril	129	19 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	112	16 %
6	Alprazolam	Xanor	61	9 %
7	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	38	6 %
7	Metamfetamin		38	6 %
9	MDMA	Ecstasy	27	4 %
10	Kokain		26	4 %

Tabell 7. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Vest PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	305	39 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	264	40 %
3	Amfetamin		225	34 %
4	Klonazepam	Rivotril	195	30 %
5	Alprazolam	Xanor	80	12 %
6	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	51	8 %
7	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	42	6 %
8	MDMA	Ecstasy	33	5 %
9	Kokain		23	4 %
10	Pregabalin	Lyrica	18	3 %

Tabell 8. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Møre og Romsdal PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	186	40 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	146	39 %
3	Amfetamin		102	27 %
4	Klonazepam	Rivotril	42	11 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	32	9 %
6	Alprazolam	Xanor	30	8 %
7	Kodein	Altermol, Paralgin forte, Pinex Forte	14	4 %
7	MDMA	Ecstasy	14	4 %
9	Morfin	Heroin, Dolcontin	13	3 %
10	Metamfetamin		12	3 %

Tabell 9. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Trøndelag PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	229	37 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	196	39 %
3	Amfetamin		185	36 %
4	Klonazepam	Rivotril	74	15 %
5	Alprazolam	Xanor	62	12 %
6	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	56	11 %
7	Metamfetamin		25	5 %
8	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	17	3 %
9	Morfin	Heroin, Dolcontin	17	3 %
10	Oksazepam	Sobril	17	3 %

Tabell 10. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Nordland PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	260	40 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	208	41 %
3	Amfetamin		141	28 %
4	Alprazolam	Xanor	66	13 %
5	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	63	13 %
6	Klonazepam	Rivotril	51	10 %
7	Pregabalin	Lyrica	33	7 %
8	MDMA	Ecstasy	30	6 %
9	Buprenorfin	Norspan, Subutex, Temgesic, Suboxone	22	4 %
10	Metylfenidat	Concerta, Medikinet, Ritalin, Equasym	19	4 %

Tabell 11. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Troms PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	182	53 %
2	THC	Tetrahydrocannabinol	104	40 %
3	Amfetamin		67	26 %
4	Klonazepam	Rivotril	30	12 %
4	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	26	10 %
6	Alprazolam	Xanor	9	4 %
6	Oksazepam	Sobril	9	4 %
8	MDMA	Ecstasy	8	3 %
9	Metadon		7	3 %
10	Zopiklon	Imovane, Zopiclone, Zopitin	6	2 %

Tabell 12. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.

Finnmark PD

	Stoffnavn	Eksempel på medikamentnavn / forklaring	Totalt antall	Andel av alle saker
1	Etanol	Alkohol	86	49 %
2	Amfetamin		63	45 %
3	THC	Tetrahydrocannabinol	47	34 %
4	Diazepam	Valium, Vival, Stesolid	16	12 %
5	Alprazolam	Xanor	14	10 %
6	Klonazepam	Rivotril	12	9 %
7	MDMA	Ecstasy	7	5 %
8	Metamfetamin		6	4 %
9	Nitrazepam	Apodorm, Mogadon	5	4 %

Tabell 13. De vanligste funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for påvirket kjøring i 2019. Totalt antall og andel av blodprøver hvor det er gjort bred analyse.